

ALCOA NORWAY ANS AVD MOSJØEN PROD ALUMINIUM
Postboks 750
8651 Mosjøen

Oslo, 6.10.2021

Deres ref.:
Maren Seljenæs Lauritzen

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/336
2021.002.R.miljodir

Saksbehandler:
Ole Jakob Birkenes

Rapport etter tilsyn 27. september - 1. oktober 2021

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn ved ALCOA NORWAY ANS AVD MOSJØEN PROD ALUMINIUM (virksomhetsnummer: 973184644).

Rapporten består av fire deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet, og hva dere må gjøre
- Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet, og hva dere må gjøre

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i [del 2](#).

Miljødirektoratet avdekket avvik som dere må rette snarest

Miljødirektoratet avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Luttanken er ikke tilknyttet et tilfredsstillende oppsamlingsarrangement og tanken er ikke underlagt et frekvensstyrt inspeksjonsprogram
- Avvik 2: Måleprogrammet mangler en dokumentert begrunnelse for valgte frekvenser for prøvetaking som skal sikre at utslippskontrollen er representativ for virksomhetens utslipp
- Avvik 3: Rutiner for drift og overvåking av sedimenteringsbassenget er ikke dokumentert i et driftskontrollprogram
- Avvik 4: Virksomhetens kjemikaliehåndtering har enkelte mangler.

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Vi ser alvorlig på avvik 1.

ALCOA NORWAY ANS AVD MOSJØEN PROD ALUMINIUM må snarest rette opp avvik. Dere må sende Miljødirektoratet en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet innen 13. desember 2021.

Miljødirektoratet påpeker anmerkninger

Vi har følgende anmerkninger:

- Anmerkning 1: Virksomhetens runder for forebyggende vedlikehold kan forbedres på enkelte punkter

Anmerkning er et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov. ALCOA NORWAY ANS AVD MOSJØEN PROD ALUMINIUM velger selv hvordan dere vil følge opp anmerkninger.

Dere kan bli ilagt tvangsmulkt for ikke å rette avvik

Miljødirektoratet varsler at vi vil fatte vedtak om tvangsmulkt dersom vi ikke har mottatt en skriftlig tilbakemelding som bekrefter at avvik 1 er rettet innen gitt frist.

Dere må betale gebyr

ALCOA NORWAY ANS AVD MOSJØEN PROD ALUMINIUM må betale et gebyr på 186 100 kr for tilsynet.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til post@miljodir.no. Merk svaret med saksnummer 2019/336 og tilsynsnummer 2021.002.R.miljodir.

Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Luttanken er ikke tilknyttet et tilfredsstillende oppsamlingsarrangement og tanken er ikke underlagt et frekvensstyrt inspeksjonsprogram

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7
- forurensningsforskriften § 18-6 bokstav d
- forurensningsforskriften § 18-6 bokstav c

Beskrivelse av krav

Tankforskriften stiller krav om at tanker som inneholder stoffer som er væske ved normalt trykk og temperatur, med unntak av dobbeltveggede tanker, skal ha et effektivt oppsamlingsarrangement som minst rommer tankens volum og som tåler de aktuelle kjemikalierne eller det farlige avfallet. I tankforskriftens veiledning er det gitt noen utfyllende kommentarer og presiseringer om forskriftens oppsamlingskrav. I tankforskriften er det også et krav om at tankanlegget og de tekniske barrierene til enhver tid skal ha en tilfredsstillende teknisk tilstand for å forebygge forurensning og at det skal utarbeides kriterier for hva som regnes som tilfredsstillende teknisk tilstand. For å opprettholde en tilfredsstillende teknisk tilstand, skal det etableres og gjennomføres et forebyggende vedlikeholdsprogram for utstyr som kan påvirke fare for forurensning.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Tankens oppsamlingsarrangement

Virksomheten har en luttank (maks. 50 % konsentrasjon) på mer enn 10 m³ som står innendørs i et eget rom med betonggulv. Tanken er plassert i et kar. Vi vil imidlertid påpeke at dette ikke er et tett kar, det har et åpent sluk som ifølge virksomheten leder til sjø. Tanken har også et overløp som leder direkte ned til sluket. Det er ikke barrierer for å detektere eventuelt søl, lekkasjer, overfyllinger etc. fra tanken utover visuell inspeksjon. To rør er også ført gjennom den ene vegg i rommet, noe over gulvnivået. Visuelt vurdert virket det også som rørgjennomføringene ikke var helt tette. Alcoa var ikke kjent med hvor disse rørene ledet.

Vedlikehold/tilstandskontroll av tanken

Alcoa opplyser at tanken sist ble inspisert innvendig for ca. 10 år siden (av 3. part) og at tanken da ble funnet å være i god stand. Alcoa kunne imidlertid under tilsynet ikke framskaffe rapporten fra tankinspeksjonen. Vi vil påpeke at tanken ikke er lagt inn i virksomhetens vedlikeholdssystem (Orakel) med et frekvensstyrt inspeksjonsprogram (for innvendig tilstandskontroll).

Miljødirektoratet ser alvorlig på dette avviket.

Avvik 2: Måleprogrammet mangler en dokumentert begrunnelse for valgte frekvenser for prøvetaking som skal sikre at utslippskontrollen er representativ for virksomhetens utslipp

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven vilkår om program for utslippskontroll sist endret 2. juli 2021, vilkår 12-2

Beskrivelse av krav

I tillatelsen fra Miljødirektoratet er det krav om at det skal utarbeides et måleprogram som skal inngå i virksomhetens dokumenterte internkontroll. Måleprogrammet skal bla. beskrive de ulike trinnene i utslippskontrollen, bla. prøvetakingsfrekvenser som gir representative utslippsdata for

virksomhetens faktiske utslipp, usikkerhetsbidragene ved de ulike trinnene og begrunnelser for valgte metoder og frekvenser.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Alcoa Mosjøen har utarbeidet et omfattende måleprogram. Usikkerheter ved de forskjellige målinger oppgitt i måleprogrammet (med 90 % sikkerhet), er i stor grad basert på en rapport utarbeidet av DNV. Stikkprøver blant utslippsmålinger viser generelt relativt stabile utslipp over tid.

Det er allikevel et krav at virksomheten skal gjøre en vurdering av usikkerhetsbidrag og søke å redusere denne til et akseptabelt nivå. I virksomhetens måleprogram er det lagt inn en kolonne for en slik vurdering, men denne er ikke utfylt. Det er ikke vist at vurderingen av frekvens opp mot usikkerhetsbidrag er gjort eller at usikkerhet er vurdert på nytt ved endring av frekvens.

Avvik 3: Rutiner for drift og overvåking av sedimenteringsbassenget er ikke dokumentert i et driftskontrollprogram

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7

Beskrivelse av krav

Virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

I internkontrollforskriften er det krav om å etablere dokumenterte rutiner for aktiviteter/operasjoner tilknyttet utstyr/installasjoner etc. som kan ha betydning for utslipp. Typisk her er rutiner for drift og egenkontroll/overvåking av renseanlegg. Krav om dokumentert internkontroll er også vist til i tillatelsen.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Flere forhold/parametere kan være av betydning for optimal drift, i tillegg til at bassenget må være tilstrekkelig dimensjonert i forhold til tilført prosessvannmengde. God kontroll/overvåking med at settlingsbassenget fungerer optimalt (mhp. oppholdstid/sedimentering og tømmefrekvenser etc.), er sentralt for at utslippene av suspendert stoff og PAH til sjø skal bli lavest mulig.

Vi viser til ovennevnte og vil påpeke at rutiner for drift og overvåking av sedimenteringsbassenget, for å sikre optimal renseeffekt, ikke er beskrevet i et driftskontrollprogram eller annet sted i virksomhetens dokumenterte internkontroll.

Avvik 4: Virksomhetens kjemikaliehåndtering har enkelte mangler.

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- REACH-forskriften § 1 jf. forordning (EF) nr. 1907/2006 artikkel 37-39
- deklareringsforskriften § 8
- REACH-forskriften § 1 jf. forordning (EF) nr. 1907/2006 artikkel 38 og 39
- deklareringsforskriften § 7 og 8
- REACH-forskriften § 1 jf. forordning (EF) nr. 1907/2006 (Reach) artikkel 14, 31 (jf. vedlegg II), 37-39

Beskrivelse av krav

Framstillere og nedstrøms brukere vil ha plikter der en kjemisk sikkerhetsrapport fører til utarbeidelse av eksponeringsscenarier for stoff.

Det er et krav at fareklassifiserte kjemikalier som importeres til eller produseres i Norge i mengder på over 100 kg pr år skal deklarerer til Produktregisteret. Opplysninger skal holdes oppdatert (§8).

Sikkerhetsdatablad for klassifiserte kjemikalier skal tilfredsstillere Reach artikkel 31 og skal for kjemikalier som er deklarerert til Produktregisteret inneholde deklarasjonsnummer i avsnitt 15 under nasjonale regelverk (Deklarasjonsforskriften §7)

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Alcoa har en sentral prosedyre for håndtering av farlige forbindelser. I tillegg er det utarbeidet en prosedyre i Alcoa Norway for oppfølging av Reach og CLP regelverket. Alcoa har registrert flere stoff via konsortier og opplysninger blir oppdatert. Alcoa Norway Lista og Mosjøen står for deklarerer av fareklassifiserte kjemikalier til Produktregisteret.

Virksomhetens arbeid har imidlertid enkelte mangler:

- Det er et krav at framstillere skal utarbeide kjemiske sikkerhetsrapporter og om nødvendig lage eksponeringsscenarier som viser sikker bruk av stoffene. Disse eksponeringsscenariene skal vedlegges sikkerhetsdatablad. Videre er det en plikt at dersom virksomheten mottar sikkerhetsdatablad med tilgjengelig eksponeringsscenarier skal virksomheten kontrollere at egen bruk er i henhold til "sikker bruk". Virksomheten er i ferd med å gjennomgå egne og mottatte sikkerhetsdatablad med hensyn til behov for eksponeringsscenarier. Virksomheten har utarbeidet eksponeringsscenarier for noen stoffer, men opplyser at gjennomgangen ikke er fullstendig og at etablering av rutiner for å fange opp og behandle mottatte utvidede sikkerhetsdatablad ikke er fullført.
- Virksomheten har deklarerert importerte og produserte fareklassifiserte kjemikalier og oppdatert mengder hvert år. Deklareringene er imidlertid ikke oppdatert ved overgang til CLP-klassifisering.

- Alcoa har etablert en sentral funksjon som utarbeider og oppdaterer sikkerhetsdatablad for virksomheten. En stikkprøve viste at sikkerhetsdatablad for " HALL-CELLEBAD, TAPPET", datert 19. juni 2019 hadde enkelte mangler:
 - Det skal oppgis telefonnummer til nasjonal giftinformasjon i avsnitt 1. Dette mangler.
 - For kjemikalier som er deklartert til Produktregisteret skal det oppgis deklarasjonsnummer i avsnitt 15. Dette manglet.
 - Det skal være samsvar mellom avsnitt 2 og 3 i sikkerhetsdatabladet. Det er oppgitt at stoffet består av 70-80% av en forbindelse med klassifisering Acute tox 4:H302. Denne klassifiseringen er ikke med i avsnitt 2.

Miljødirektoratet understreker at det kun ble utført stikkprøvekontroll blant kjemikalier og sikkerhetsdatablader.

Følgende varer omfattes av avviket:

- HALL-CELLEBAD, TAPPET

Anmerkning 1: Virksomhetens runder for forebyggende vedlikehold kan forbedres på enkelte punkter

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Alcoa har etablert et system med frekvensstyrte runder (FV- runder) ute i de ulike anleggene/avdelingene, for å sjekke at utstyr/installasjoner etc. fungerer som forutsatt. Det er utarbeidet sjekklister for rundene, lister som er tilpasset den enkelte avdeling/anleggsenhet (eks. på runde-/sjekklister ble framvist under revisjonen). Det er lagt opp til hyppige frekvenser for rundene (korte intervaller) og utførelse blir kvittert for.

Gjennomføringen av rundene og den videre oppfølgingen ("follow up") av eventuelle anbefalinger om utbedringer på utstyr og lukking av anbefalingene, inkl. dokumentasjon av dette i Orakel (vedlikeholdssystemet), ble gjennomgått og Miljødirektoratet har ingen kommentarer til gangen i dette.

Vi vil imidlertid bemerke, som et forbedringspunkt, at de grenseverdiene og kriteriene som det er lagt opp til at skal kommenteres på under rundene for de ulike utstyrsenhetene, kun i liten grad blir benyttet/kommentert på. Disse grenseverdiene/kriteriene er ment å fungere som en kvalitetssikring, ved at det blir klart hva som har vært det faglige grunnlaget for å konkludere om utstyret er i orden eller ikke der det er relevant.

Varsel om tvangsmulkt for retting av avvik

Miljødirektoratet varslers herved at vi vil fatte vedtak om tvangsmulkt dersom vi ikke har mottatt en skriftlig tilbakemelding som bekrefter at avvik listet nedenfor er rettet innen gitt frist.

Tvangsmulkten vil være følgende engangsbeløp:

- Avvik 1: 200 000 kr

Dere vil få et nytt brev med eventuelt vedtak. I vedtaket vil ALCOA NORWAY ANS AVD MOSJØEN PROD ALUMINIUM få en ny frist på 3 uker til å sende oss en skriftlig tilbakemelding som bekrefter at avvik er rettet. Hvis vi ikke får denne tilbakemeldingen innen ny frist vil tvangsmulkten påløpe.

Tvangsmulkten vil bli gitt med hjemmel i forurensningsloven § 73.

Miljødirektoratets vurdering

Kravet til tett oppsamling er et absolutt krav ved lagring av kjemikalier som lut. Det er ikke mulig å risikovurdere seg bort fra dette. Tankforskriften har vært gjeldende i flere år og for eksisterende tanker ble kravet til tett oppsamling gjort gjeldende fra 2019

Dere har anledning til å kommentere

Dere har anledning til å kommentere dette varselet. Eventuelle kommentarer må sendes til Miljødirektoratet innen to uker etter at denne rapporten er mottatt.

Vedtak om gebyr

Miljødirektoratet vedtar at ALCOA NORWAY ANS AVD MOSJØEN PROD ALUMINIUM må betale et gebyr på 186 100 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 2 for flerdagstilsyn og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-8.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Miljødirektoratet er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 25. august 2021 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Vedtaket om gebyr kan påklages, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og sendes til Miljødirektoratet. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven og produktkontrollloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48 og produktkontrollloven § 8. Rapporten gir ingen fullstendig

tilstandsvurdering av ALCOA NORWAY ANS AVD MOSJØEN PROD ALUMINIUM sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Miljødirektoratets risikobaserte tilsyn.

Tilsynet ble gjennomført som en revisjon. En revisjon er en systematisk kontroll av virksomhetens styringssystem. En revisjon omfatter gjennomgang av virksomhetens relevante dokumentasjon, intervjuer og verifikasjoner.

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

- Formøte (Dato ikke satt): Forberedende møte for å planlegge revisjonen.
- Åpningsmøte: Informasjon fra Miljødirektoratet om gjennomføringen av revisjonen
- Intervjuer og verifikasjoner.
- Avsluttende møte: Oppsummering med presentasjon av resultatene.

Fra Miljødirektoratet deltok

- Ole Jakob Birkenes
- Bent Bolstad

Fra ALCOA NORWAY ANS AVD MOSJØEN PROD ALUMINIUM deltok

Funksjon	Åpnings møte	Intervju	Sluttmøte
Miljøleder	X	X	X
HMSK-Leder	X	X	X
Site-Manager-Deponi		X	
Miljøingeniør	X	X	X
Laborant HMSK		X	X
Laborant HMSK		X	X
Miljøingeniør	X	X	X
Prosesskoordinator		X	X
Produksjonsleder	X	X	X
Prosessingeniør Anode		X	X
Rex-Ingeniør Anode		X	
Teknisk leder	X	X	X
Elektrolysesjef	X	X	X
Vedlikeholdsing. Teknisk		X	X
Vedlikeholdsleder Teknisk		X	X
Yrkeshygeniker		X	
Yrkeshygeniker		X	
Prosessleder Støperi		X	
Vedlikehold Støperi		X	
Vedlikehold Støperi		X	
Verksjef		X	X
Prosesleder	X		X

Prosessing	X	X	X
Prosesskoordinator		x	X
Holvedtilitsvalgt	X		X
Hovedverneombud	x		X
Logistikk			X
HR-sjef	x		X

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende ALCOA NORWAY ANS AVD MOSJØEN PROD ALUMINIUM ble kontrollert under tilsynet:

- Alcoa Mosjøen, Vefsn

Varer kontrollert

Følgende varer ble kontrollert under tilsynet:

- HALL-CELLEBAD, TAPPET

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Forurensende aktivitet:

- Internkontroll
- Tanklagring
- Vedlikehold
- Produsentansvar avfall
- Utslipp til vann
- Måleprogram
- Utslipp til luft
- Deponi

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Kjemikalie:

- Meldeplikt
- Deklarering
- CLP
- REACH
- Sikkerhetsdatablad

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)
- Forskrift om deklarerer av kjemikalier til produktregisteret (deklareringsforskriften)
- Forskrift om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP-forskriften)
- Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- EHS STD 71.03 Hazardous materials management
- 2020.11.20 Måleprogram 2020 Alcoa Mosjøen
- 2020.11.27 Måleprogram 2021 Store Åsnevdal
- #7221 AM-00-20-05.10 - Håndtering av farlig avfall
- #3562 AM-00-20-04.09 - Avfallshåndtering
- #53486 AM-00-20-03.14 Vurdering av fremtidige klimaendringer i Vefsn
- INOSA - Lista-00.17.03.11 - REACH og CLP - oppfølging av EUs kjemikalie regelverk
- Sikkerhetsdatablad for HALL-CELLEBAD, TAPPET datert 19. juni 2019

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

Risikovurdering av naturhendelser

Virksomheten har innhentet informasjon om mulige påvirkninger forårsaket av naturhendelser som ekstrem nedbør, regnflo, jord-, flom/sørpeskred og stormflo og effekten endret klima vil kunne ha. Det er blant annet vurdert at mengden nedbør i området kan øke med mellom 7,5 og 12,5%. Konklusjonen av vurderingen er at det er noe økt sannsynlighet for materielle skader og driftsforstyrrelser, men liten risiko ved virksomhetens anlegg for miljøskade som følge av slike hendelser.

Status deponi Store Åsnevdal

Den nye deponicellen er ferdig bygget. Det mangler kjørestolper langs veien ned i deponiet før deponiet kan tas i bruk. Deponiet er noe mindre i areal og volum enn opprinnelig planlagt. Deponigrensen mot nord er lengre fra veien (gamle E6) for å unngå sikringstiltak mot veien. Det er lagt 20 cm pukk som erosjonsbeskyttelse i hele deponicellen. Det er planlagt å undersøke om membranen har tålt frost før avfall deponeres. Deponivolumet er redusert til om lag 45 000 m³, men avslutningstidspunkt vil fremdeles være år 2030.

Den eldre deponidelen er snart ferdig avsluttet. Det er lagt ut membran over hele deponidelen. Utlekking av masser til toppdekket pågår, og det skal deretter legges ut organisk materiale på toppen. Dette arbeidet vil ferdigstilles før vinteren slik at membranen sikres mot frost. Tilsåing av deponioverflaten vil gjøres til våren. Sikring av deponifronten i vest og skråninger rundt deponiet er ferdigstilt. Kummer er etablert, og tre automatiske prøvetakere skal settes ut i kum for innløp av bekkevann, kum for utløp av bekkevann og kum for sigevann.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på www.miljodirektoratet.no, i tråd med offentlighetsloven.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Henning Gøhtesen
seksjonsleder

Ole Jakob Birkenes
tilsynsleder

Kopi til:

- Statsforvalteren i Nordland
- Vefsn kommune